

Bankärenden för vuxen med god man

Detta faktablad ger information om frågor som kan uppkomma då bankärenden företas av en god man som har utsetts för en vuxen person när denne på grund av sjukdom eller liknande behöver hjälp att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom med mera.

God man eller förvaltare för vuxen

En vuxen person som till exempel på grund av sjukdom eller psykisk störning behöver hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person kan få en god man. Om den enskilde dessutom är ur stånd att vårda sig själv eller sin egendom kan denne istället få en förvaltare.

Vad är skillnaden mellan god man och förvaltare?

När en god man har utsetts behåller den enskilde sin rättshandlingsförmåga och ska som huvudregel lämna sitt samtycke till den gode mannens åtgärder. Med rättshandlingsförmåga menas att juridiskt företräda sig själv. En rättshandling som en god man har företagit utanför sitt förordnande är inte bindande för den enskilde.

Om en förvaltare utses på grund av att den enskilde är ur stånd att vårda sig själv och sin egendom förlorar den enskilde i stort sett sin rättshandlingsförmåga och kan inte rättshandla på egen hand. Det är således förvaltaren som ensam bestämmer inom sitt uppdrag.

Mera information finns i faktabladet ”Bankärenden för personer med förvaltare” på Bankföreningens hemsida www.swedishbankers.se.

Hur styrker den gode mannen sin behörighet?

Den gode mannen styrker sin behörig-

het genom att uppvisa något av följande underlag:

- aktuellt ”Registerutdrag om Ställföreträdarskap” från överförmyndaren
- aktuellt beslut från tingsrätten
- aktuellt beslut från överförmyndaren.

Åtgärder i banken i samband med att en god man har utsetts

I samband med att en god man utses ska banken så snart den fått kännedom om ett godmanskap överförmyndarspärta den enskildes konton mot den gode mannens uttag. Detta görs utan särskilt beslut av överförmyndaren. Normalt får den gode mannen ha ett konto för den dagliga hushållningen (”det fria kontot”) utan överförmyndarspärren medan övriga konton förses med överförmyndarspärren. Den enskilde som har god man får fritt disponera över alla sina tillgångar, oberoende av om denne har en god man. Det betyder att överförmyndarspärarna endast gäller gentemot den gode mannen.

Vad får en god man göra?

Den gode mannen får företräda den enskilde vid olika rättshandlingar men endast om han har ett samtycke av den enskilde. Ett sådant samtycke anses finnas när den gode mannen utför rättshandlingar som hör till den dagliga hushållningen. För andra rättshandlingar, till exempel köp av aktier eller fondandelar, krävs ett uttryckligt samtycke av den enskilde.

Om den enskilde är så pass sjuk, till exempel dement, att han eller hon är

ur stånd att ge sitt uttryckliga samtycke måste den gode mannen för att kunna utföra en viss transaktion uppvisa ett läkarintyg eller motsvarande handling. Det kan till exempel vara ett intyg från omsorgs- eller vårdpersonal eller annan utredning som visar att den enskilde inte kan lämna sitt uttryckliga samtycke.

Observera att ett samtycke av överförmyndaren aldrig kan ersätta den enskildes samtycke eller ett läkarintyg eller motsvarande handling eller utredning, som visar att den enskilde inte kan lämna sitt samtycke.

Vilka åtgärder tillhör den dagliga hushållningen?

Till den dagliga hushållningen räknas följande åtgärder, vilka kan vidtas utan uttryckligt samtycke och kräver inte heller läkarintyg eller motsvarande handling eller utredning som visar att samtycke inte kan lämnas eller samtycke från överförmyndaren.

- betalning av löpande räkningar såsom hyra, från det fria kontot
- inköp av mat och konsumtionsvaror såsom kläder
- uppdrag till banken om stående överföringar från det ”fria” kontot för utgifter som hör till den dagliga hushållningen
- öppnande av bankkonto för betalningar för den dagliga hushållningen (”fritt konto”) eller överförmyndarspärtrat konto.

Vilka åtgärder kräver alltid uttryckligt samtycke av den enskilde alternativt läkarintyg eller motsvarande?

Den enskilde måste alltid lämna sitt uttryckliga samtycke till nedanstående åtgärder:

- återköp av kapitalförsäkring
- placering av den enskildes medel i värdepappersfonder
- tillträde till bankfack
- byte av bank.

Om den enskilde på grund av sitt tillstånd är ur stånd att ge sitt uttryckliga samtycke måste den gode mannen uppvisa ett läkarintyg eller motsvarande handling eller utredning som visar att samtycke inte kan lämnas.

I vissa fall krävs även samtycke från överförmyndaren.

Vilka handlingar av god man kräver samtycke från överförmyndaren?

Samtycke från överförmyndaren krävs till exempel vid:

- uttag från överförmyndarspärtrat bankkonto, till exempel för att fylla på det fria kontot
- placering av den enskildes tillgångar i aktier
- tecknande av pensions- eller kapitalförsäkringar
- om den enskilde ska låna eller låna ut pengar
- vid pantsättning av den enskildes tillgångar
- vid köp eller försäljning och mottagande av gåva av fast egendom/tomträtt/bostadsrätt.

Kan en god man få tillträde till den enskildes bankfack?

Den gode mannen får tillgång till den enskildes bankfack om denne har givit sitt uttryckliga samtycke till detta. Kan på grund av den enskildes tillstånd samtycke inte inhämtas ska den gode mannen för banken uppvisa ett läkarintyg eller motsvarande handling av till exempel vård- eller omsorgspersonal eller annan utredning som visar att samtycke inte kan erhållas av den enskilde .

Den gode mannen ska i samband med att godmanskapet inleds upprätta en förteckning över den egendom som den gode mannen förvaltar för den enskildes räkning. Om upprättandet av en sådan

förteckning förutsätter ett tillträde till den enskildes bankfack ska den enskilde samtycka till detta. Samtycket kan ersättas av ett läkarintyg eller motsvarande handling av till exempel vård- eller omsorgspersonal eller annan utredning som visar att samtycke inte kan erhållas av den enskilde. Om samtycket från den enskilde ersätts av ett läkarintyg eller motsvarande ska vid den gode mannens första tillträde till bankfacket som regel en banktjänsteman delta och en förteckning över innehållet i bankfacket upprättas.

En del banker har i sina allmänna förutsättningar för tillhandahållande av bankfack eller i sin hantering av dessa, begränsat den gode mannens möjligheter till ytterligare tillträde sedan bankfacket inventerats och förtecknats. Begränsningen i dessa fall vilar på avtalsmässig grund.

Om den gode mannen innehar en fullmakt från den enskilde som ger den gode mannen rätt till tillträde till bankfacket uppträder den gode mannen i egenskap av fullmäktig, och inte i enlighet med den behörighet som följer av godmanskapet. Andra regler styr behörigheten för den som innehar fullmakt. Dessa regler berörs inte här.

Vad händer vid den enskildes dödsfall?

Den gode mannens uppdrag upphör omedelbart den dag den enskilde dör. Vid denna tidpunkt träder reglerna om dödsboförvaltning in.

Mera utförlig information finns i broschyren ”Bankfrågor för ställföreträdare för barn och vuxna” på Bankföreningens hemsida www.swedishbankers.se.